

Πόνος και παρηγορητική φροντίδα

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

Με βάση τον ορισμό της International Association for the study of Pain¹²², πόνος είναι μια δυσάρεστη αισθητική και συγκινησιακή εμπειρία που έχει σχέση με πραγματική ή δυνητική καταστροφή ιστών ή που περιγράφεται σαν τέτοια. Το μέγεθος του ερεθίσματος και η αντίληψή του σαν πόνος εξαρτώνται από την προσωπικότητα του ατόμου, τη στάση του απέναντι στη ζωή. Σημειώνεται ότι δεν υπάρχει μία συγκεκριμένη

κλίμακα¹²³ με την οποία μπορεί να μετρηθεί και να μελετηθεί ο πόνος ποιοτικά και ποσοτικά.

Η έρευνα στη μοριακή γενετική έχει μέχρι τώρα καταδείξει ότι ο πόνος εξαρτάται από παράγοντες οι οποίοι δρουν υποσυνείδητα και είναι μοναδικοί σε κάθε άνθρωπο. Περιγράφεται μέσα από τη βιωματική και συμπεριφοριστική του πλευρά του φαινομένου. Αναλύεται στο πρωτογενές¹²⁴ αισθητηριακό στοιχείο και το δευτερογενές ψυχολογικό. Η σχέση πόνου και τρόπου με τον οποίο ο πάσχοντας τον κατανοεί αποτελεί μία ασθενοκεντρική προσέγγιση προς μελλοντική αναζήτηση. Η ολιστική προοπτική θα μπορούσε να αποδώσει στην κατανόηση εκ μέρους των φροντιστών του αρρώστου ώστε να του προσφέρουν εξατομικευμένη βοήθεια.

Στο πλαίσιο αυτό, η μηχανιστική αντίληψη της ζωής ενταγμένης στους μαθηματικούς νόμους σταδιακά αναθεωρείται. Σε όλα σχεδόν τα σημεία του σώματος υπάρχουν υποδοχείς πόνου. Πρόκειται για ειδικά διαμορφωμένα νευρικά κύτταρα που όταν δεχθούν το κατάλληλο ερέθισμα πυροδοτούν τη νευρική οδό που καταλήγει στον εγκέφαλο. Το μέγεθος του ερεθίσματος, η αντίληψή του σαν πόνος και η αντίδραση του ασθενούς είναι υποκειμενικό ζήτημα. Υπάρχουν γενετικές διαφορές στην πρόσληψη του πόνου. Έχουν αναγνωριστεί και στο επίπεδο των υποδοχέων

αλλά και στην περαιτέρω διάδοση και επεξεργασία του μηνύματος από το νευρικό σύστημα. Όμως διαφορετικότητα στον πόνο υπάρχει και στην κοινωνική του έκφραση. Ηλικία, παραδόσεις, θρησκεία και άλλα είναι μερικά παραδείγματα.

Ο χρόνιος σωματικός πόνος ασθενών τελευταίου σταδίου μπορεί να προκαλέσει και ιδιαίτερα έντονο ψυχικό πόνο. Σε περίπτωση οξέως πόνου θα μπορούσε ο πάσχων να αντιμετωπίσει νευρώσεις. Ο πόνος ως σύμπτωμα βλάβης υπάρχει περίπτωση να αποτελέσει ο ίδιος βλάβη ανεπιθύμητη ώστε ο ασθενής να απαρνηθεί την ύπαρξή του.

Το άγχος και ο πόνος συχνά συνυπάρχουν και έχουν παρόμοια σωματικά και ψυχολογικά συμπτώματα¹²⁵. Κοινό στις δύο αυτές περιπτώσεις παρουσιάζονται σωματικά στοιχεία διέγερσης. Σε χρόνια κατάσταση το άγχος μπορεί να οδηγήσει σε επιδείνωση του πόνου αλλά και το αντίστροφο.

Συχνά η οργάνωση του σύγχρονου νοσοκομείου¹²⁶ αγνοεί την ψυχοσωματική σύνθεση του ανθρώπου. Οι ιατροί αντιμετωπίζουν τον άρρωστο όχι ως το πάσχον πρόσωπο αλλά ως το συγκεκριμένο όργανο ενός οργανισμού στο κρεβάτι. Μαζί με τον σωματικό πόνο ο άρρωστος αντιμετωπίζει και ψυχικές¹²⁷ απώλειες. Βρίσκεται

σε ξένο χώρο, περιορισμένος κινητικά, διάφοροι άνθρωποι του κάνουν ερωτήσεις, δεν μπορεί να διαθέσει το χρόνο του όπως επιθυμεί και τον υποβάλλουν σε εξετάσεις συχνά χωρίς εξηγήσεις.

Η φροντίδα του θνήσκοντος αλλάζει από τη θεραπεία στη φροντίδα. Οι ιατροί όταν δεν μπορούν να αποτρέψουν το θάνατο μπορούν να περιορίσουν τον πόνο. Το κέντρο του ενδιαφέροντος μετατοπίζεται από την πάση θυσία αποφυγή του θανάτου και την ίαση προς την ανακούφιση του σωματικού και ψυχικού πόνου. Στόχος δεν μπορεί να αποτελεί μόνο η συντόμευση της ζωής, την οποία επαγγέλλεται η ευθανασία, αλλά και η αποφυγή της οδυνηρής παράτασής της, την οποία υπηρετεί η ανακουφιστική φροντίδα¹²⁸.

122 IASP (International Association for the study of pain), "Pain", στο διαδικτυακό τόπο:
<http://www.iasp-pain.org/PublicationsNews/PainClinicalUpdates.aspx?navItemNumber=571>
, ημερομηνία ανάκτησης: 17/7/2014.

123 Daniel B. Carr, "What does pain hurt?", στο διαδικτυακό τόπο:
<http://www.iasp-pain.org/PublicationsNews/NewsletterIssue.aspx?ItemNumber=2096>,
ημερομηνία ανάκτησης: 14/4/2014.

124 Ι. Γουλέ, «Η εννοιολογία του πόνου ως βίωμα και συμπεριφορά», στο διαδικτυακό τόπο: http://www.iatrikionline.gr/Ortho_50/Orth_50.htm, ημερομηνία ανάκτησης: 15/6/2014.

125 Ι. Γουλέ, «Η εννοιολογία του πόνου ως βίωμα και συμπεριφορά», στο διαδικτυακό τόπο: http://www.iatrikionline.gr/Ortho_50/Orth_50.htm, ημερομηνία ανάκτησης: 15/6/2014.

126 π.Σταύρου Κοφινά, «Ο ποιμένας και το σύγχρονο νοσηλευτικό περιβάλλον», στο διαδικτυακό τόπο:
<http://www.ecclesia.gr/greek/holySynod/commitees/pastoral/poimenas.html>
, ημερομηνία ανάκτησης: 15/2/2014.

127 π.Αδ. Αυγουστίδη, «Ευσπλαχνία και ιατρική πράξη: ψυχολογική και ποιμαντική προσέγγιση», στο Το πρόβλημα της Ευθανασίας, Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου για την Ευθανασία που διοργανώθηκε από την Ειδική Συνοδική Επιτροπή Βιοηθικής της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, Νεάπολη Θεσσαλονίκης 17-18 Μαΐου 2002, Αθήνα, Αποστολική Διακονία, 2003, σελ. 105.

128 Δ. Ματάμη, «Παράταση ζωής ή παρεμπόδιση θανάτου; Περιστατικά και διλήμματα στις ΜΕΘ», στο Το πρόβλημα της Ευθανασίας, Πρακτικά Επιστημονικού Συμποσίου για την Ευθανασία που διοργανώθηκε από την Ειδική Συνοδική Επιτροπή Βιοηθικής της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος,

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει τη δημοσίευση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης «ΠΑΡΗΓΟΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ – ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΗΘΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ: ΜΙΑ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΕΥΘΑΝΑΣΙΑΣ» της ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΚΑΤΣΑΟΥΝΗ. Πρόκειται για αναθεωρημένη έκδοση του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντα καθηγητή τον Νικόλαο Κόϊο.
